

รายงานการพัฒนารายงานการสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย โดยอาศัยสิ่งแวดล้อมเป็นสื่อ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2534 ของโรงเรียนบ้านบาโต

ชาติวี สำราญ*

สาเหตุปัจจุบันปัญหา

โรงเรียนบ้านบาโตเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียน 122 คน นับถือศาสนาอิสลาม ทุกคนใช้ภาษามลายูท้องถิ่นในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน จึงมีปัญหาเรื่องการพูด การฟัง การอ่าน การเขียน

นักเรียนส่วนใหญ่จะใช้เวลาในการเรียนวิชาภาษาไทยเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้น เมื่อโรงเรียนเลิกแล้วนักเรียนจะวางหนังสือไว้ในโต๊ะที่โรงเรียน การที่นักเรียนเรียนภาษาไทยอย่างไม่เต็มที่นั้น ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะภาษาไทยของนักเรียน ต่ำกว่าเป้าหมายที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) วางไว้ กล่าวคือ ในปีการศึกษา 2531 ได้ตั้งเป้าหมายไว้ร้อยละ 60.00 แต่โรงเรียนบ้านบาโตมีผลสัมฤทธิ์ทักษะทางภาษาไทยเพียงร้อยละ 53.36¹ เท่านั้น และผลการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยของโรงเรียนบ้านบาโต เมื่อเทียบกับโรงเรียนอื่น ๆ ในกลุ่มจำนวน 6 โรงเรียนบ้านบาโตจะมีคะแนนอยู่ในอันดับที่ 5 ของกลุ่ม

ปัญหาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทยของโรงเรียนบ้านบาโต ต่ำกว่าเป้าหมายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และโรงเรียนอื่น ๆ ภายในกลุ่มนั้น พอสรุปได้ว่า

1. สภาพโรงเรียน โรงเรียนบ้านบาโตมีห้องเรียนเพียง 5 ห้องเรียน แต่แบ่งซอยทำเป็นห้องเรียน 7 ห้องเรียน ทำให้นักเรียนนั่งเรียนในห้องแคบ ๆ มีเสียงรบกวนการเรียนการสอนตลอดเวลา

2. ภาษา นักเรียนและชาวบ้านบาโตทุกคนนิยมพูดและใช้ภาษามลายูท้องถิ่นในชีวิตประจำวัน และภาษามลายูท้องถิ่นที่นำมาใช้นั้น ก็มีบางคำที่รับมาจากภาษามลายู-มาเลเซีย เวลาที่ใช้ต้องแปลงสำเนียง มลายู-มาเลเซีย เป็นภาษาพื้นเมืองก่อน

---

* อาจารย์ระดับ 8 โรงเรียนบ้านบาโต อ.เมือง จ.ยะลา

¹ สุรนิมิตร กลุ่ม. รายงานผลเปรียบเทียบการศึกษา ปีการศึกษา 2531- 2532. อัดสำเนา. หน้า 7.

วัตถุประสงค์

เพื่อรายงานผลการพัฒนา รูปแบบการสอนโดยอาศัยสิ่งแวดล้อมเป็นสื่อ วิชากลุ่มทักษะภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านบาโต อำเภอเมืองยะลา ในประเด็นต่อไปนี้

1. นักเรียนได้เรียนรู้คำใหม่ จำแนกตามมาตราตัวสะกด จากประสบการณ์ แวดล้อม อาทิเช่น กุหลาบ โรงเรียน ฉะนั้น เขี้ยว เคี้ยว ฯลฯ
2. นักเรียนสามารถนำคำใหม่มาผูกเป็นประโยคใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน
3. นักเรียนเกิดความไม่รู้อ และเกิดทักษะ ในการนำคำใหม่มาแต่งเป็นคำร้อยกรอง

วิธีดำเนินการ

1. ดำเนินการเก็บข้อมูลคำใหม่ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน 3 วิธี คือ
  - 1.1 ศึกษาเปรียบเทียบคำที่ผู้รายงานเคยรวบรวม บันทึกคำที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ใช้ พูด เขียน ติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน ที่ผู้รายงานได้รวบรวมไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2506 - 2533
  - 1.2 ศึกษาเปรียบเทียบคำใหม่จากคู่มือการสอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 และฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2533 ของกระทรวง ศึกษาธิการ
  - 1.3 ศึกษาเปรียบเทียบคำจากรายงานวิจัย เรื่อง "คำที่ชาวไทยผู้นับถือศาสนาอิสลามในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ใช้พูดในชีวิตประจำวัน" โดยศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียน ภาคใต้ พ.ศ. 2527 นำคำที่มีความถี่สูงมาเปรียบเทียบกับคำใหม่ที่กำหนดให้ 416 คำ ปรากฏว่าทุกคำเป็นคำใหม่ที่มีความถี่สูงในการนำมาใช้ ติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน จึงได้นำมาสอน
2. ดำเนินการเก็บข้อมูล
  - 2.1 โดยวิธีสังเกตพฤติกรรม การพูด หรือแต่งประโยคปากเปล่า โดยใช้คำใหม่ ในระหว่างการเรียนการสอน แล้วบันทึกคำที่นักเรียนพูด หรือแต่งประโยคปากเปล่าโดยใช้คำใหม่ เป็นรายบุคคล เพื่อนำมาวิเคราะห์ พัฒนาการเรียนการสอนต่อไป เช่น คำว่า ฉนั้นนั้น น่ารัก นักเรียน นำมาใช้มีความถี่สูงในวันเดียวกัน มีผลกระทบให้ไม่นำคำใหม่อื่นมาใช้
  - 2.2 โดยวิธีสังเกตพฤติกรรมกาเขียนหนังสือ ที่นักเรียนเขียนเรียงความอย่างอิสระ หรือแต่งประโยคส่งครู บันทึกคำที่นักเรียนเขียนคำใหม่ซ้ำกัน มีความถี่ 3 ครั้ง /คำ ขึ้นไป เป็นรายบุคคล เพื่อนำมาวิเคราะห์พัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

เช่น คำว่า ฉันทัน นำรัก นักเรียนนำมาใช้มีความถี่สูงในวันเดียวกัน
มีผลกระทบให้ไม่นำคำใหม่อื่นมาใช้

2.3 โดยวิธีสังเกตพฤติกรรมการเขียนเรื่องอย่างอิสระ ที่นักเรียนเลือกเขียนเรื่อง
ความสังครุ บันทึกชื่อเรื่องที่นักเรียนเขียนเป็นรายบุคคล เพื่อนำมาวิเคราะห์ พัฒนาการเรียน
การสอนต่อไป เช่น เรื่องบ้าน บ้านของฉันทัน นกแก้ว นกแก้วนำรัก ตึกตา ตึกตาของฉันทัน ตึกตานำรัก
เมื่อเขียนเรื่องซ้ำกัน ก็มักจะนำคำซ้ำ ๆ กันมาใช้ มีผลกระทบในการไม่นำคำใหม่มาใช้เช่นกัน

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างก่อนการพัฒนา

- 1) จำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีผู้หญิง 7 คน (ร้อยละ 43.75) ผู้ชาย 9 คน (ร้อยละ 56.25)
- 2) นักเรียนในกลุ่มเก่ง ผู้หญิง 5 คน (ร้อยละ 31.25) ผู้ชาย - คน
- 3) นักเรียนในกลุ่มปานกลาง ผู้หญิง 1 คน (ร้อยละ 6.25) ผู้ชาย 2 คน (ร้อยละ 12.50)
- 4) นักเรียนในกลุ่มอ่อน ผู้หญิง 1 คน (ร้อยละ 6.25) ผู้ชาย 7 คน (ร้อยละ 43.75)

1.2 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างภายหลังพัฒนาแล้ว

จำนวนนักเรียน เพศ และระดับการเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านบาโต ประจำปีการศึกษา 2534 ภายหลังจากพัฒนาแล้ว

- 1) จำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีผู้หญิง 7 คน (ร้อยละ 43.75) ผู้ชาย 9 คน (ร้อยละ 56.25)
- 2) นักเรียนในกลุ่มเก่ง ผู้หญิง 5 คน (ร้อยละ 31.25) ผู้ชาย 2 คน (ร้อยละ 12.50)
- 3) นักเรียนในกลุ่มปานกลาง ผู้หญิง 2 คน (ร้อยละ 12.50) ผู้ชาย 3 คน (ร้อยละ 18.75)
- 4) นักเรียนในกลุ่มอ่อน ผู้หญิง - คน (ร้อยละ 0.00) ผู้ชาย 4 คน (ร้อยละ 25.00)

2. สรุปข้อค้นพบ

- 2.1 นักเรียนได้เรียนคำใหม่ จำแนกตามมาตรา ตัวสะกด จากประสบการณ์
โดยอาศัยแวดล้อมเป็นสื่อ อาทิเช่น กุหลาบ โรงพยาบาล ฉันทัน
เขี้ยว เคี้ยว ฯลฯ
- 2.2 นักเรียนสามารถนำคำใหม่มาผูกเป็นประโยคใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน
 อาทิ เช่น

- 1) คำว่า ฉะนั้น นักเรียนผูกประโยคว่า
เพราะฝนตก ฉะนั้น น้ำจึงท่วม
- 2) คำว่า พยาบาล นักเรียนผูกประโยคว่า
แม่ฉันเป็นนางพยาบาล
- 3) คำว่า กุหลาบ นักเรียนผูกประโยคว่า
แม่ฉันชอบดอกกุหลาบสีแดง

2.3 นักเรียนเกิดความไม่รู้อะไรและเกิดทักษะในการนำคำใหม่มาแต่งเป็นคำ
ร้อยกรอง อาทิเช่น

- 1) นักเรียนนำคำว่า พยาบาลและโรงพยาบาล มาแต่งเป็นคำ
ร้อยกรอง

ฉันไม่สบาย	ไปโรงพยาบาล
คอยอยู่ไม่นาน	พยาบาลมาดู
- 2) นักเรียนนำคำว่า หมอ มาแต่งเป็นคำร้อยกรองว่า

หมอของฉัน	นั้นชอบคิดยา
พอฉันเจ็บตา	หมอดีตยาเอ๋ย
- 3) นักเรียนนำคำว่า ยินดี มาแต่งเป็นคำร้อยกรอง

ฉันสอบได้	พ่อยินดี
ฉันกับพี่	ดีใจเอ๋ย

การอภิปรายผล

การสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนบ้านบาโด
ปีการศึกษา 2534 นั้น พบว่านักเรียนไม่นำคำใหม่ที่เรียนรู้ไปใช้ในการพูด - เขียนในชีวิต
ประจำวัน ทำให้มีปัญหาต่อการเกิด ทักษะถาวร และส่งผลกระทบไปสู่การอ่านไม่ได้ เขียนไม่เป็น
ผู้รายงานได้พัฒนาการสอนโดยอาศัยสิ่งแวดล้อมเป็นสื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ แล้วนำมาวิเคราะห์
ผลเกี่ยวกับปัญหาการนำคำใหม่ไปใช้ในการพูด - เขียนในชีวิตประจำวันของนักเรียน มีประเด็น
ที่น่าสนใจควรที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

จากการรายงานครั้งนี้พบว่า คำใดที่ไม่ใช่อารมณณ์นักเรียนแล้ว นักเรียนจะนำไปใช้
ในชีวิตประจำวันน้อยมาก เช่น คำว่า กุหลาบ จะเห็นได้ว่ามีนักเรียน 13 คน ที่ไม่นำไปใช้พูด
- เขียน ในชีวิตประจำวันและจำเป็นต้องพัฒนาการเรียนการสอนถึง 3 ครั้ง นักเรียนจึงนำไปใช้พูด
- เขียนในชีวิตประจำวันได้หมดทุกคน ทั้งนี้เพราะกุหลาบไม่มีในหมู่บ้านบาโด นักเรียนไม่มีโอกาส
ได้ประหะสัมพันธ์โดยตรงกับดอกกุหลาบ นักเรียนจะเรียนรู้คำว่ากุหลาบ เฉพาะตอนที่ครูมาสอน

เท่านั้น จึงไม่ก่อให้เกิดความผูกพันกับความรู้สึกส่วนตัวของนักเรียนมากนัก คำว่ากุหลาบจึงไม่ใช่คำเร้าอารมณ์ของนักเรียน กุดชินสกี ซาร่าห์ ซี กล่าวไว้ว่า "เด็ก ๆ จะเรียนและจดจำคำที่เห็นเพียงครั้งเดียวได้ ถ้าคำนั้นมีความหมายต่ออารมณ์ ความรู้สึกของเขา"¹ นอกจากคำว่ากุหลาบแล้วยังมีคำว่า เชื้อโรค ยินดี อาศัย ซึ่งคำเหล่านี้ก็จัดอยู่ในจำพวกคำไม่เร้าอารมณ์เช่นกัน นักเรียนจึงไม่จดจำนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเมื่อได้เรียนเพียงครั้งเดียว

ส่วนคำว่า ฉลาด ฉะนั้น เป็นคำที่มีเสียงระดับสูงทำให้นักเรียนออกเสียง ออ นักเรียนที่ใช้ภาษามลายูท้องถิ่นเป็นภาษาแม่ จะออกเสียงที่อยู่ในระดับกลางและระดับต่ำได้ เพราะ "ภาษามลายูจะมีเสียงระดับกลางและต่ำ ไม่มีเสียงระดับสูง"² อีกทั้งคำว่า ฉลาด และ ฉะนั้น เป็นคำที่มีอยู่ในมาตราแม่กต และ แม่กน นักเรียนจะออกเสียงให้ถูกต้องได้ยาก เพราะ "นักเรียนจะออกเสียงคำที่มีอยู่ในมาตราแม่กต แม่กต แม่กบ แม่กง แม่กน แม่เกย เป็นตัวสะกดได้ยากกว่าคำที่อยู่ในมาตราแม่ ก กา นักเรียนมักจะออกเสียงคำที่อยู่ในมาตราดังกล่าวข้างต้นนั้นเสียงสั้นลงอย่างภาษามลายูท้องถิ่นที่นักเรียนใช้อยู่เป็นประจำ เช่น บุกรุก จะออกเสียงเป็น บุรุ"³ เมื่อนักเรียนออกเสียงพูดหรืออ่านได้ยากทำให้นักเรียนเบื่อหน่ายที่จะออกเสียงพูดหรืออ่าน และมีผลกระทบต่อการใช้พูด - เขียนในชีวิตประจำวันด้วยเช่นกัน

คำว่า ฉลาด นอกจากจะเป็นคำที่ไม่เร้าอารมณ์และเป็นคำที่มีเสียงสูงกับต่ำ อยู่ในคำที่มีตัวสะกดแม่กต ซึ่งนักเรียนออกเสียงยากแล้ว คำว่า ฉลาด เป็นคำนามธรรม ซึ่งยากแก่การเข้าใจความหมายของคำ เหมือนกับคำว่า เชื้อโรค สุขภาพ ยินดี อาศัย ซึ่งคำเหล่านี้ นักเรียนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับคำศัพท์ของคำเหล่านี้มาก่อน คำว่า ฉลาด นักเรียนจะต้องพัฒนาความรู้ขั้นต่ำของคำนี้คือคำว่า ไม่ใ้ แล้วพัฒนามาสู่ความรู้ขั้นสูงขึ้น คือคำว่า ฉลาด ทั้งนี้ นักเรียนจะต้องรู้ความหมายของคำเหล่านี้ตามลำดับขั้นตอนของระดับความรู้ความเข้าใจ กล่าวคือ "นักเรียนจะต้องบอกได้ว่าตนเองเคยพบหรือได้ยินได้ฟังคำนี้มาก่อนแล้วมาบอกกล่าวด้วยคำของตนเองได้..."⁴ นั่นคือนักเรียนจะต้องสร้างมโนทัศน์ทางภาษา จำเป็นต้องอาศัยความรู้ ประสบการณ์ สิ่งแวดล้อม แล้วอาศัยสัญลักษณ์ และความจำที่เข้มข้นมาสร้างมโนทัศน์ของคำใหม่ที่เรียนรู้ได้

จะสังเกตได้ว่า คำว่า ฉลาด มีนักเรียนจำนวน 11 คน ไม่นำไปใช้ในการพูด - เขียน คำว่า เชื้อโรค มีนักเรียนจำนวน 13 คน ไม่นำไปใช้ในการพูด - เขียน คำว่า อาศัย มีนักเรียน

¹ กุดชินสกี ซาร่าห์ ซี. คู่มือการสอนให้รู้หนังสือ แปลและเรียบเรียงโดย กุหา สังคีรี. 2532. หน้า 179.

² พิเศษชัย อนุกุล. การศึกษาปัญหาและอุปสรรคของครูในการสอนภาษาไทยชั้นเด็กเริ่มเรียนที่พูดภาษาไทยไม่ได้ในจังหวัดยะลา. 2518. หน้า 3 (อัดสำเนา)

³ ขาตรี สำราญ. รายงานผลการวิจัยบทเรียนสำเร็จรูปประกอบการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทย เรื่อง คำคล้องจอง. 2532. หน้า 75. (อัดสำเนา)

⁴ สวัสดิ์ ยมภักย์. "การสื่อสารด้วยภาษา" ในเอกสารการสอนชุดการสอนภาษาไทย หน่วยที่ 1 - 8. 2526. หน้า 20.

จำนวน 9 คน ไม่นำไปใช้ในการพูด - เขียน คำว่า สุขภาพ มีนักเรียนจำนวน 8 คน ไม่นำไปใช้ในการพูด - เขียน คำว่า ยินดี มีนักเรียนจำนวน 6 คน ไม่นำไปใช้ในการพูด - เขียน และคำว่า ฉะนั้น มีนักเรียนจำนวน 14 คน ไม่นำไปใช้พูด - เขียน อีกทั้งคำว่าฉลาดนั้น นักเรียนต้องพัฒนาการเรียนรู้ถึง 2 ครั้งด้วยกัน นักเรียนทุกคนจึงจะสามารถนำไปใช้ในการพูด - เขียนได้ ในขณะที่คำอื่น ๆ ซึ่งกล่าวมาแล้วนั้น นักเรียนพัฒนาการเรียนรู้เพียงครั้งเดียวก็สามารถนำไปใช้ในการพูด - เขียนในชีวิตประจำวันได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ "ความยากง่ายของบทเรียน บทเรียนที่ง่ายเรียนรู้ได้ดีกว่าบทเรียนที่ยาก ความหมายของบทเรียน ถ้าบทเรียนมีความหมาย ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีกว่าบทเรียนที่ไม่มี ความหมาย"¹ คำว่าฉลาดนั้น นอกจากจะเป็นคำศัพท์ใหม่ชั้นสูงที่เป็นคำยากสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่นิยมพูดและใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองแล้ว คำนี้นักเรียนและชาวบ้านบาโตส่วนใหญ่ มักจะใช้คำภาษามลายูท้องถิ่นมาพูดทับศัพท์ภาษาไทย ในเวลาที่สนทนากัน เช่นจะพูดว่า "เขาฉลาด" ก็มักพูดทับศัพท์ว่า "เขาจรีอติ" คือใช้คำจรีอติซึ่งแปลว่า ฉลาด แทนคำว่า ฉลาด และนอกจากคำว่าฉลาดแล้ว ยังมีคำอื่น ๆ อีกที่นักเรียนและชาวบ้านบาโตมักจะนำมาพูดทับศัพท์ภาษาไทย อาทิเช่นคำว่า ไร่ จะใช้ทับศัพท์ว่า บอดอ ถ้าจะพูดว่า "เธอไร่" ก็จะต้องใช้คำพูดว่า "เธอบอดอ" ความจริงแล้วผู้รายงานสังเกตพบ คำ บอดอ นี้มีความหมายหลายนัยด้วยกัน นอกจากจะหมายถึงไร่แล้ว ยังนำไปใช้ในกรณีอื่น ๆ ได้อีก เช่นถ้าครูนักเรียนย้า ซ้า บ่อย ๆ จนนักเรียนเกิดอาการเบื่อหน่าย นักเรียนก็จะพูดเบา ๆ ว่า บอดอ หรือ ถ้านักเรียนต้องแก้ไขคำผิดหลาย ๆ ครั้ง จนเกิดอาการไม่พอใจก็จะบ่นเบา ๆ ว่า บอดอ เช่นกัน ลักษณะของการใช้คำบอดอได้หลายนัยนี้ คำว่าฉลาดก็เหมือนกัน ใช้ในความหมายที่ต่างกันได้ เช่น ถ้าใครสักคนแสดงอาการไม่เชื่อตรงและนักเรียนจับได้ก็จะพูดว่า จรีอติ หรือ "อย่าทำจรีอติให้มากเกินไป" คำว่าหมอบ้านก็มักจะใช้คำภาษามลายูท้องถิ่นพูดทับศัพท์ว่าบอมอ เช่น จะไปหาหมอหรือไปโรงพยาบาลก็พูดว่า "ไปหาบอมอ" คำว่า ชอบใจ ก็มักจะใช้ภาษามลายูท้องถิ่นมาพูดว่าตรีมอกาเซ๊ะแทน คำต่าง ๆ ที่ชาวบ้านบาโตหรือนักเรียนโรงเรียนบ้านบาโตนำมาพูด และใช้ในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวันกับเพื่อนบ้านที่อยู่ในหมู่บ้านใกล้เคียงซึ่งนิยมพูดและใช้ภาษาไทยเป็นภาษาแม่ นั้น ก็สามารถสื่อสารกันเข้าใจได้ดี จนกลายเป็น วัฒนธรรมทางภาษาที่เกิดขึ้นตาม "ลักษณะทางสังคม"² นักเรียนจึงรับเอาอิทธิพลสิ่งแวดล้อมตามลักษณะทางสังคมด้านวัฒนธรรมทางภาษา จึงเกิดเป็นปัญหาในเรื่องการใช้ภาษาไทย เพราะทำให้นักเรียนขาดประสบการณ์ทางภาษา ส่งผลให้นักเรียน "มีข้อจำกัดทางภาษา"³ จึงไม่สามารถนำคำใหม่ไปใช้ในการพูดหรือเขียนในชีวิตประจำวันได้

¹ สงวน สุทธิเลิศอรุณ. จิตวิทยาการศึกษา. 2530. หน้า 35.

² บุญเสริม พูนสงวน. "ความรู้พื้นฐานทางสิ่งแวดล้อม" ในเอกสารการสอนวิชาการศึกษาสิ่งแวดล้อมสำหรับโรงเรียนและชุมชน หน่วยที่ 1 - 7. 2535. หน้า 6.

³ กรรณิการ์ พวงเกษม. การสอนเขียนเรื่องโดยใช้จินตนาการทางสร้างสรรค์ในระดับประถมศึกษา. 2532.

นอกจากนักเรียนจะนำคำภาษามลายูท้องถิ่นมาพูดทับศัพท์ภาษาไทยแล้ว คำบางคำนักเรียนยังใช้การแปลความหมายจากภาษาแม่มาสู่ภาษาไทย เช่น คำว่าโรงพยาบาล ภาษามลายูท้องถิ่น เรียกว่า รูเม๊ะซาเกะ (รูเม๊ะแปลว่า บ้าน ซาเกะ แปลว่า เจ็บบ้าน แปลความตามหนังสือก็จะได้ว่า บ้านเจ็บ หรือ บ้านคนเจ็บ มโนทัศน์ของนักเรียนหรือของชาวบ้าน เมื่อเวลาเจ็บป่วยขึ้นมาก็นะนึกถึงหมอและมักจะพูดว่า "ซี จายี บอมอ" หรือ "ซี รูเม๊ะ ซาเกะ" คือไปหาหมอ หรือ ไปบ้านคนเจ็บ เมื่อนักเรียนมีโอกาส เขียนหรือพูดถึงการไปโรงพยาบาล นักเรียนมักจะใช้คำว่าไปหาหมอ มากกว่าไปโรงพยาบาลจึงทำให้คำว่าโรงพยาบาล มีนักเรียนจำนวน 9 คน ไม่นำไปใช้ในการพูด - เขียนในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้เพราะ "...เป็นความเข้าใจและความคิดขั้นสุดท้ายของคน ๆ หนึ่งที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ความเข้าใจและความคิดนั้นเป็นนามธรรม และเป็นข้อสรุปเกี่ยวกับเรื่องนั้นในระยะหนึ่งหรือตลอดไปได้..."¹ เมื่อนักเรียนมีความคิดครั้งสุดท้ายว่าไปหาหมอ นักเรียนก็จะใช้คำนั้นทันที เช่น ด.ญ.ยูธินี ปูเต๊ะ เขียนว่า

"วันนี้ฉันไปหาหมอ

หมอดิฉันให้ฉันเจ็บมาก"

ซึ่งความจริงแล้วคุณพ่อของยูธินีได้นำยูธินีไปโรงพยาบาล แต่เธอไม่เขียนคำว่าโรงพยาบาล เพราะมโนทัศน์ของเธออยู่ที่คำว่าไปหาหมอ แทนคำว่าไปโรงพยาบาล จึงเขียนคำว่าไปหาหมอ

การที่นักเรียนมีมโนทัศน์ต่อคำต่าง ๆ ที่รู้มา แล้วนำไปใช้พูด - เขียนในชีวิตประจำวัน โดยไม่นำคำใหม่ที่เรียนรู้ไปใช้นั้น ผู้รายงานได้ทดลองนำวิธีสอน "โดยอาศัยสิ่งแวดล้อมเป็นสื่อ มาสอนนักเรียน โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากสิ่งใกล้ตัวไปสู่สิ่งที่อยู่ไกลตัวเด็ก เรียนรู้จากของจริง (รูปธรรม) ไปสู่สัญลักษณ์หรือภาษา (นามธรรม) และอาศัยวัฒนธรรมทางภาษาแม่มาสู่ภาษาที่สอง ดังนั้นเมื่อนักเรียนไม่นำคำว่าโรงพยาบาลไปใช้ในชีวิตประจำวันเพราะนักเรียนใช้คำว่าไปหาหมอแทนนั้น เมื่อผู้รายงานมีโอกาสไปเยี่ยมนักเรียนที่นอนป่วยอยู่ที่โรงพยาบาลพร้อม ๆ กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้รายงานกำลังสอนอยู่ ผู้รายงานได้ฉกฉวยโอกาสสอนคำว่าโรงพยาบาลทันที โดยการให้นักเรียนช่วยกันอ่านป้ายชื่อโรงพยาบาลยะลา และขณะที่เดินไปที่ห้องผู้ป่วยนั้น นักเรียนจะต้องเดินผ่านแผนกต่าง ๆ ผู้รายงานได้ชวนนักเรียนสนทนาลงถึงสิ่งที่ได้พบเห็น อาทิเช่น การรอรับบัตรคนป่วยนอก การเข้าไปรับการรักษาที่ห้องฉุกเฉิน การนั่งคอยแพทย์ตรวจจนกระทั่งเข้าสู่ห้องที่นักเรียนนอนป่วย ก็ได้มีโอกาสพูดคุยกับเพื่อนนักเรียนที่นอนพักรักษาตัวอยู่ด้วย และทั้งหมดนั้นเป็นกิจกรรมส่วนหนึ่งของการเรียนคำว่า โรงพยาบาล ในวันรุ่งขึ้นนักเรียนต่างคนก็ออกมาเล่าเรื่อง เมื่อดั้นไปโรงพยาบาลได้ และสามารถนำคำว่าโรงพยาบาลไปใช้ในครั้งต่อ ๆ ไปได้อีกด้วย นับได้ว่าเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ค่อนข้างสูงมาก ทั้งนี้เพราะ "...ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงมากกว่าการบอกของครูอาศัยสื่อที่มีอยู่รอบตัวเด็กมาเป็นเครื่องมือช่วยสอนแทนภาพหรือหุ่นจำลอง..."²

¹ ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. ภาษากับความคิด. 2525. หน้า 26.

² ชาติร์ สำราญ. การสอนโดยอาศัยสิ่งแวดล้อมเป็นสื่อ เล่ม 1. 2534. หน้า 13.

ปัญหาการสอนภาษาไทยให้กับนักเรียนที่นิยมพูดภาษามลายูท้องถิ่นในชีวิตประจำวันนั้น นอกจากปัญหาคำที่สอนไม่ใช่คำเจ้าอาารมณฺ์ หรือคำที่มีตัวสะกดอยู่ในมาตราแม่กก แม่กด แม่กน แม่เกย หรือคำที่เป็นนามธรรมและหรือคำที่นักเรียนมักจะพูดทับศัพท์ภาษามลายูท้องถิ่นปนกับภาษาไทยแล้ว ปัญหาเรื่องระดับเสียงก็เป็นปัญหาที่ทำให้นักเรียนพูด - อ่านภาษาไทยมีเสียงผิดเพี้ยนเวลาเขียนทำให้เขียนผิดพลาดเพราะ "พูดอย่างไรก็เขียนอย่างนั้น"¹ ส่วนคำว่า ลือ ลือ นักเรียนจะออกเสียงพูด ตั้ว ส เป็น ซ จึงอ่านหรือพูด - อ่านออกเสียงเป็น เชือ เชือ เหมือนกับคำว่า เขียว เขียว เคียว นักเรียนจะพูด - อ่านออกเสียงเหมือนกัน คือ เคียว เคียว เคียว ทั้งนี้เป็นเพราะ "ระดับเสียงในภาษามลายู อยู่ในระดับกลางไม่อยู่ในระดับสูง..."² เมื่อนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เริ่มเรียนคำที่มีระดับเสียงสูง กลาง ต่ำ ทำให้ยากแก่การออกเสียง ต้องใช้เวลาในการฝึกนานจะทำให้เกิดการเบื่อหน่ายต่อการเรียนรู้ ครูจำเป็นต้องสร้างจุดเร้าใจให้นักเรียนมีขึ้นโดยการเรียนรู้จากของจริง เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปะทะสัมพันธ์กับสื่อเป็นจริง และเป็นสิ่งใกล้ตัวนักเรียนให้มาก บทเรียนจึงจะสนุกสนาน

การที่นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองจากการไม่นำคำใหม่ไปใช้ในการพูด - เขียนในชีวิตประจำวัน จนถึงขั้นสามารถนำคำใหม่ไปใช้พูด - เขียนในชีวิตประจำวันบ่อยครั้งนั้น นับได้ว่านักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ เรื่องการใช้คำ และรู้จักการใช้คำเป็นแล้ว จึงสามารถนำคำไปใช้ได้ เพราะการเรียนรู้ หมายถึงกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากพฤติกรรมเดิมไปสู่พฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวร เป็นผลที่เกิดจากประสบการณ์ โดยไม่ใช่ผลที่เกิดจากการตอบสนองตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านความรู้ ความรู้สึกและทักษะ

การสอน "โดยอาศัยสิ่งแวดล้อมเป็นสื่อ" นี้ นอกจากจะช่วยแก้ปัญหาในเรื่องนักเรียนไม่นำคำใหม่ไปใช้ในการพูด - เขียนในชีวิตประจำวันแล้ว ผู้รายงานพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนบ้านบาโด ปีการศึกษา 2534 มีความพยายามค้นหาคำใหม่ประมวลคำท้ายบท แล้วนำมาแต่งประโยคปากเปล่า หรือเขียนประโยคในสมุดแบบฝึก และนำมาใช้เขียนเรื่องอย่างอิสระ เขียนเรื่องตามจินตนาการในเชิงสร้างสรรค์และสามารถพัฒนาตนเองจนถึงขั้นเขียนคำร้อยกรองง่าย ๆ ได้ โดยนำเรื่องจากจุดสะเทือนใจที่เกิดขึ้นจากการปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ แล้วนำมาเขียนเป็นบทร้อยกรอง ทั้ง ๆ ที่บทร้อยกรองเป็นบทเรียนที่ยากสำหรับเด็ก แต่เมื่อนักเรียนสามารถเขียนได้ก็เกิดความภูมิใจในความสำเร็จของตน จึงกล่าวได้ว่าสิ่งแวดล้อม เป็นตัวเร้าให้เกิดการสนองตอบตามทฤษฎีของธอร์นไคต์ นั่นเอง

¹ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. ฉบับปรับปรุง. : 2534. หน้า 9.

² พิเชษฐ อนุกุล. การศึกษาปัญหาและอุปสรรคของครูในการสอนภาษาไทยชั้นเด็กเริ่มเรียน ที่พูดภาษาไทยไม่ได้ในจังหวัดยะลา. 2528. หน้า 3. (อ้างตาม)

นอกจากนี้การสอน "โดยอาศัยสิ่งแวดล้อมเป็นสื่อ" สามารถลดปัญหาการจัดทำและเก็บรักษาสื่อการสอนด้วย เพราะสื่อที่ครูนำมาช่วยสอนโดยวิธีการนี้นั้น เป็นสื่อที่ครูสามารถหยิบฉวยมาจากทุกสิ่งทุกอย่างที่มีอยู่แล้วรอบตัวนักเรียน โดยไม่ต้องสร้างหรือผลิตขึ้นใหม่ และไม่ต้องเก็บรักษาซ่อมแซมต่อไป ทำให้เกิดการประหยัดเวลา ประหยัดงบประมาณ ประหยัดสถานที่เก็บรักษาสื่อ และสามารถสนองความต้องการของผู้เรียน และสนองนโยบายของกรมวิชาการที่กล่าวว่า

"สิ่งที่นำมาสอนให้แก่นักเรียน จะต้องเป็นสิ่งที่นักเรียนนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนในชีวิตประจำวัน และสิ่งใดที่นักเรียนใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน ก็จะต้องนำมาศึกษาเพื่อให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างสมบูรณ์และถูกต้อง นั่นคือ ภาษาที่นำมาสอนนักเรียนจะต้องเป็นภาษาที่นักเรียนใช้ในชีวิตประจำวัน..."

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรสนับสนุนและถือเป็นนโยบายให้ครูทุกคนรายงานผลการสอนของตนโดยอิงแบบการรายงานผลเชิงวิจัยในชั้นเรียน เพื่อกระตุ้นให้ครูได้พัฒนางานทางวิชาการควบคู่ไปกับการพัฒนาการเรียนการสอนด้วย
2. ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูสามารถใช้วิธีสอนด้วยการทดลองพัฒนานวัตกรรมที่ครูคิดขึ้นเอง ไม่ควรมีนโยบายควบคุมให้ครูสอนวิธีหนึ่งวิธีใดโดยเฉพาะ เพื่อเปิดโอกาสให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า ประยุกต์วิธีสอนตามที่ตนคิดค้นมาปรับทดลองสอน และพัฒนาเป็นผลงานวิชาการต่อไป กอปรทั้งการจัดกิจกรรมการสอนหลายรูปแบบนั้น จะสามารถเอื้อต่อลักษณะความแตกต่างทางความพร้อมของนักเรียนและสภาพสิ่งแวดล้อมด้วย
3. ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดกลุ่มหรือห้องสมุดวิชาการอำเภอ มีหนังสือค้นคว้าทางวิชาการโดยเฉพาะ เพื่ออำนวยความสะดวกในการพัฒนาผลงานทางวิชาการ

ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอน

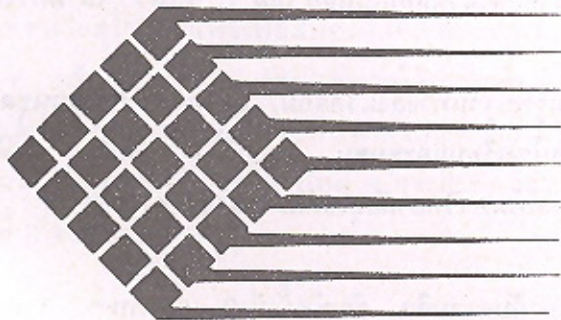
1. ครูผู้สอนควรศึกษาเทคนิคการสอนหลาย ๆ รูปแบบ เพื่อจะได้ปรับนำมาใช้ให้เหมาะสมกับความต้องการของนักเรียน และความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนด้วย

¹ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. ฉบับปรับปรุง. : 2534.

2. ครูผู้สอนไม่ควรปล่อยให้ นักเรียนแค่เพียง 1 คน มีพฤติกรรมทางด้านอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ควรบันทึกข้อบกพร่องทางการฟัง พูด อ่าน เขียน ของนักเรียนเป็นรายบุคคล และนำมาวิเคราะห์หาจุดพัฒนา ศึกษาหายุทธวิธีในการปรับปรุง แก้ไข และวิจัยผลที่ปรากฏด้วย เพื่อประโยชน์ของการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

3. ครูผู้สอนควรติดตามสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ในการเรียนกลุ่มทักษะด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน ในระหว่างการเรียนการสอนให้มากกว่าการดูแลสัมฤทธิ์ของการทดสอบปลายภาคเรียน เพราะการสังเกตประเมินผลทุกครั้งที่ทำกรเรียนการสอน จะช่วยให้มีการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการเรียนการสอนได้ดีกว่าผลสัมฤทธิ์ปลายภาคเรียน

4. ครูผู้สอนควรศึกษาและทดลองปฏิบัติเก็บข้อมูล และทำการวิจัยในชั้นเรียนเป็นระยะ ๆ เพื่อฝึกฝนการพัฒนาผลงานทางวิชาการต่อไป

บรรณานุกรม

- กรรณิกา พวงเกษม. การสอนเขียนเรื่องโดยใช้จินตนาการทางสร้างสรรค์ในระดับ
ประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2532.
- กุดชินสกี, ซารา, ซี. คู่มือการสอนให้รู้หนังสือ. แปลและเรียบเรียงโดย ยูพา ส่งศิริ.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2531.
- คุรุมิตร, กลุ่ม. รายงานผลเปรียบเทียบการศึกษา ปีการศึกษา 2531 - 2532. อัดสำเนา.
- ชาติรี สำราญ. รายงานผลการวิจัยแบบเรียนสำเร็จรูปประกอบการเรียนกลุ่มทักษะภาษาไทย
เรื่องคำคล้องจอง., 2532. (อัดสำเนา).
- การสอนโดยอาศัยสิ่งแวดล้อมเป็นสื่อ เล่ม 1. ยะลา : เสริมการพิมพ์, 2534.
- บุญเสริม พูนสงวน. "ความรู้พื้นฐานทางสิ่งแวดล้อม," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาวิทยาการ
สิ่งแวดล้อมสำหรับโรงเรียนและชุมชน. หน่วยที่ 1-7. หน้า 1 พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2531.
- ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. ภาษากับความคิด. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
กราฟิเคอาร์ท, 2525.
- พิเชษฐ์ อนุกุล. การศึกษาปัญหาและอุปสรรคของครูในการสอนภาษาไทยชั้นเด็กเริ่มเรียน
ที่พูดภาษาไทยไม่ได้ ในจังหวัดยะลา, 2518. อัดสำเนา.
- วิชาการ, กรม. กระทรวงศึกษาธิการ คู่มือการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.
กรุงเทพฯ : หจก.อรุณการพิมพ์, 2525.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : หจก.อักษรบัณฑิต,
2530.
- สวนิต ยมาภัย. "การสื่อสารด้วยภาษา," ใน เอกสารการสอนชุดการใช้ภาษาไทย.
หน่วยที่ 1-8. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2526.